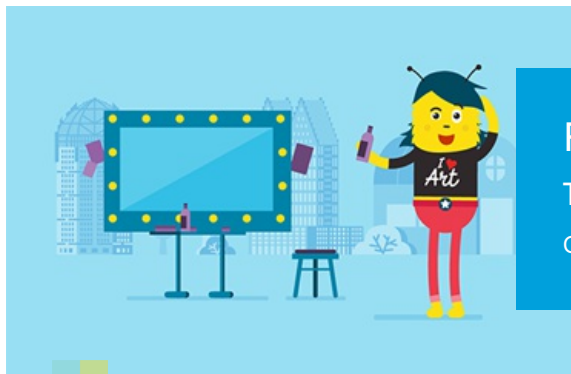

Project: Den Haag in vogelvlucht Theater

Onze stad, Groep 7-8

Wat is Den Haag? Dat kun je niet in één zin vangen, maar wel laten zien met een panorama van indrukken. In de eerste opdracht van dit project verbeelden de leerlingen de verschillende aspecten van de stad met wisselende spelvormen. Ze beelden Haagse plekken uit met poëzie, voordracht en een tableau vivant. In de tweede opdracht komen Haagse helden en andere bekende Hagenaars aan bod. Daarna volgt Den Haag als regeringsstad en spelen de leerlingen onder andere een debat na. Na een duik in de Haagse geschiedenis eindigt deze reis door de eigen stad met een theatrale presentatie naar keuze.

1. Informatie voor de leerkracht

Welkom!

Je gaat in de klas werken met het lesmateriaal van Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH). Voor je aan de slag gaat leggen we je uit hoe je dit project tot een succes kunt maken.

Samen ontdekken

Onze cultuurlessen zijn gebaseerd op de didactiek van procesmatig werken, de leerlingen doorlopen hierbij een creatief proces. Zij worden zich bewuster van zichzelf en hun omgeving, en ontdekken op een speelse manier hun creatieve vermogen. Met als kern dat je als leerkracht samen met de leerlingen beleeft, beschouwt, verbeeldt, bedenkt en maakt.

Houdingsdoelen

Bij de introductie, oriëntatie en opdrachten worden kennisdoelen en vaardigheidsdoelen benoemd. Onderstaande houdingsdoelen gelden in het algemeen:

- De leerling toont zich nieuwsgierig en proactief.
- De leerling kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Tips en aanbevelingen

- We raden je aan meer te lezen over de [opzet van COH](#) en het [DNA van COH](#).
- Bekijk vooral ook de instructie filmpjes over [creatief proces](#) en [filosofisch gesprek](#).
- Overleg en deel je plannen met de ICC'er of je cultuurcoach.
- Wij adviseren je het hele project van tevoren door te lezen om je goed voor te bereiden en de mogelijkheden te ontdekken die het project biedt.
- Je kunt het lesmateriaal ook downloaden en printen. Gebruik het digibord voor het beeldmateriaal.
- Als richtlijn adviseren wij voor het doorlopen van het creatief proces in het hele project, zes tot acht lesmomenten in te plannen. Alle projecten hebben een introductie, oriëntatie en drie opdrachten. Je kunt ervoor kiezen het lesmateriaal naar eigen wens aan te passen.
- Iedere opdracht heeft dezelfde opbouw: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. De reflectievragen kunnen tijdens en na iedere fase van het creatief proces met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.
- Nodig eens een [kunstenaar in de klas](#) uit. Die kan levendig en beeldend over zijn/haar/diens vak vertellen, aansluitend bij dit project. Het gerelateerde aanbod bij dit project vind je op onze site.
- Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is ook van grote meerwaarde. Zie [VONK](#) voor het actuele aanbod.
- Bedenk ook van tevoren bij welke onderdelen je ouders of verzorgers kunt of wilt inschakelen. Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Projectspecifieke informatie

Over dit project

Het overkoepelende thema van dit project is het vergroten van kennis over de stad Den Haag. Want wat is Den Haag? Je kunt een keuze maken uit de mogelijkheden die aangeboden worden en de projectideeën aanpassen aan het eigen lesprogramma. Met het uitvoeren van het project maak je een theatrale reis door Den Haag. Je kunt steeds een aspect naar keuze uitlichten en verdiepen, of alle mogelijkheden aanstippen en de leerlingen laten kiezen.

Doelen

Er worden twee hoofddoelen geformuleerd die specifiek zijn voor het hele project. Dit zijn doelen op het gebied van kennis en vaardigheden. Aan het eind van het project worden deze doelen geëvalueerd met behulp van de succescriteria op het gebied van zelfregulering: de leerling kijkt terug en blikkt vooruit.

Reflecteren

De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden. Zie ook de hand-out: [Rollen van de leerkracht](#).

Taalonderwijs

Wil je woorden uit dit project koppelen aan taalonderwijs? Raadpleeg dan de [begrippenlijst](#).

Benodigdheden

Bij elke opdracht staat een opsomming van benodigdheden weergegeven.

2. Introductie

Hoofddoel kennis	De leerling benoemt typisch Haagse plekken, beroemdheden en verhalen.
Hoofddoel vaardigheid	De leerling geeft een eigen vorm aan typisch Haagse aspecten met behulp van poëzie, voordracht, tableau vivant, imitatie, improvisatie, debat, scène en/of dialoog.

Benodigdheden

- filmpje over de voorstelling [CousCous en Appelmoes](#) van theatergroep Briza
- bijlage met de liedtekst [Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?](#) van Annie M.G. Schmidt
- de gezongen versie [Wat voor weer zou het zijn in Den Haag](#) door Conny Stuart, muziek: Harry Bannink.

Aan de slag in de klas

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. Bekijk en bespreek het YouTube-filmpje over de voorstelling [CousCous en Appelmoes](#) van theatergroep Briza. Of kijk op de website van CultuurSchakel, daar is ook een lesbrief bij de voorstelling te vinden.
2. Lees samen de liedtekst [Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?](#) van Annie M. G. Schmidt uit de bijlage. Beluister eventueel ook [het liedje gezongen door Conny Stuart](#), op muziek van Harry Bannink.
3. Bespreek de tekst van het gedicht met de leerlingen. Doe dit aan de hand van de volgende vragen:
 - Welke woorden ken je niet?
 - Waar gaat het lied over?
 - Welke plekken worden genoemd en waar zijn die te vinden?
 - Welke plek zou je willen toevoegen aan de liedtekst?
 - Is die plek belangrijk voor jou? Waarom?
4. De leerlingen schrijven individueel of in tweetallen een nieuwe strofe van het gedicht [Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?](#). Wijs hen daarbij ook op het ritme en de muzikaliteit.

3. Oriëntatie

Benodigdheden

- [Timelapse](#) van Den Haag
- [Ja, dat is Den Haag](#) van Kern koppen met De Règâhs en Esku.

Aan de slag in de klas

Het filosofisch gesprek

In de oriëntatiefase van de les voer je naar aanleiding van de introductie een [filosofisch gesprek](#). Dit is belangrijk voor het creatieve proces. Je kunt het filosofisch gesprek natuurlijk ook tijdens de andere lesonderdelen inzetten. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen.

- Wat betekent Den Haag voor jou?
- Wat is jouw lievelingsplek?
- Wat is er volgens jou minder leuk aan Den Haag?
- Als je ergens anders bent, heb je dan heimwee naar Den Haag?

- Wat maakt Den Haag Den Haag (verschil met andere steden en dorpen)?
- Voel jij je wel of niet Hagenaar/Hagenees? Waarom?

Oriëntatieopdracht

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit of maak een keuze.

De stad in beeld

Doorloop de volgende stappen:

1. Bekijk met elkaar [deze timelapse](#) van Den Haag.
2. Voer een klassengesprek aan de hand van de volgende vragen:
 - Wat is er bijzonder, belangrijk, anders, leuk aan Den Haag?
 - Welke bijzondere plekken en gebouwen ken je?
 - Welke bijnamen heeft Den Haag?
 - Wat heeft Den Haag wat een andere stad niet heeft?

Tip:

Maak met de klas een grote poster over de stad Den Haag. Hang een groot vel papier op. In de loop van het project kan alles wat er gevonden wordt over Den Haag – beelden van de stad en van de theateropdrachten – hier stapsgewijs op aangevuld worden.

Van ooievaar tot meeuw

Doorloop de volgende stappen:

1. Bekijk en Luister samen [Ja, dat is Den Haag](#) van Kern Koppen met De Règâhs en Esku
2. Bespreek met elkaar dat Den Haag een aantal kenmerken heeft, zoals een groene stad aan zee. Deels gebouwd op zand en deels op veen. De ooievaar is een Haags symbool. en als stad aan zee zijn er ook heel veel meeuwen. Laat de leerlingen zich voorstellen hoe het is om boven Den Haag te vliegen. Eerst als ooievaar over de parken en bossen, dan als meeuw over Scheveningen en de zee.
3. Vorm tweetallen. Laat de leerlingen een scène bedenken en oefenen. Eén speler is de meeuw, de andere de ooievaar. Ze bedenken hoe de verschillen duidelijk worden. Wat zijn de kenmerken van de vogels? Hoe praten en bewegen ze? De vogels krijgen een meningsverschil. bijvoorbeeld over:
 - Wat is de mooiste plek in Den Haag?
 - Waar vind je het beste eten?
 - Waar kun je het beste patatjes jatten?
 - Waar is het gezellig druk of lekker stil?
 - Waar is het echt leuk?
 - Waar kun je lekker slapen?
4. Laat de tweetallen die dat willen hun scène uitspelen voor de rest van de groep.

Succescriterium	Bespreek met de leerlingen de opdracht(en): welke onderwerpen gaan zij onderzoeken de komende les of tijd? Formuleer vanuit het filosofisch gesprek en/of de oriëntatie-opdracht, samen met de leerlingen, een succescriterium waaraan zij werken. Een voorbeeld van een succescriterium bij dit project: De leerling verbeeldt typisch Haagse aspecten in verschillende theatervormen.
-----------------	---

4. Opdracht: Haagse hoogtepunten

In deze eerste opdracht ligt de nadruk op het verbeelden en uitbeelden van Haagse plekken. Er wordt gewerkt met poëzie, voordrachten en het maken van tableaux vivant. De plekken en ruimtes die worden belicht zijn zeer gevarieerd; het kan gaan om een bushalte, maar ook de eigen kamer van de leerling, het strand of een paleis. Allemaal plekken in Den Haag. De leerling leert de uitgekozen plek beter kennen door middel van dramatische spelvormen.

Subdoel kennis	De leerling benoemt typisch Haagse plekken.
Subdoel vaardigheid	De leerling verbeeldt een aantal Haagse plekken in poëzie, voordracht en tableau vivant.

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Maak een keuze uit onderstaande onderzoeksoopdrachten:

Stadsiconen (inventarisatie)

Laat de leerlingen onderzoeken welke belangrijke gebouwen er in Den Haag te vinden zijn. Wat is hun functie en geschiedenis?

Denk daarbij aan:

- paleizen zoals Noordeinde en Lange Voorhout, het Vredespaleis en het 'IJspaleis'
- historische gebouwen zoals het Binnenhof en het voormalige paleis de Koninklijke Schouwburg
- markante nieuwbouw zoals het 'Strijkijzer'

Mijn kamer (verbeeldingsoefening)

Doorloop de volgende stappen:

1. De leerlingen sluiten hun ogen en stellen zich voor dat de ruimte waarin ze zitten hun huiskamer is. Hoe zouden ze de ruimte inrichten? Vraag de leerlingen er een zo duidelijk mogelijk beeld bij te vormen.
2. De leerlingen lopen door het lokaal en vertellen wat ze allemaal in hun verbeelding zien. Welke voorwerpen staan waar? Welke betekenis heeft een voorwerp voor hen? Hoe ziet een voorwerp of meubel eruit?

Welke stoel? (installeren van de ruimte)

Zet een stoel in het midden van het 'speelvlak'. Deze stoel kan van alles zijn. Eén leerling bepaalt wat voor een stoel het is en beeldt dat met toneelspel uit. Bijvoorbeeld een tandartsstoel, troon of directeursstoel. Een ander leerling die denkt te weten om wat voor stoel het gaat kan dan 'inspringen'. Samen spelen ze een heel korte scène uit waarin de stoel centraal staat. Deze oefening kan met of zonder tekst uitgevoerd worden.

Tip:

Doe het eerst zelf een keer voor.

Windvlaag

Bekijk eventueel zelf eerst het [filmpje over het maken van tableau vivant uit de Toolbox Theater](#).

Neem uit de liedtekst *Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?* de volgende strofe:

Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?

Wisselvallig met telkens een bui?

Wat voor weer is het daar nou vandaag?

Is het weer voor een vest of een trui?

Is er regen vandaag?

Waait de wind met een vlaag,

alle voetgangers weg van het Spui,

En duikt iedereen diep in zijn kraag?

Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?

Deel de groep in tweeën. Een deel is publiek en het andere deel staat op het speelvlak in het eigen lokaal of het speellokaal. Geef de leerlingen de opdracht om deze strofe uit te beelden als stilstaand beeld (tableau vivant). Let op de fysieke houding en emotie van de individuele standbeelden, maar ook op het grote geheel, de plaats van de spelers in de ruimte en de afwisseling van houdingen. Hierna wisselt de groep. Maak van het eindresultaat een foto.

De plek (installeren van de ruimte)

Laat de leerlingen in groepjes van drie of vier een ruimte verbeelden met gebruik van stoelen, maar zonder attributen te gebruiken. Door het uitspelen van handelingen geven ze de ruimte vorm. De leerlingen kiezen een plek of krijgen een plek toegewezen. Ze bedenken welke handelingen passend zijn en duidelijk maken op welke plek ze zijn. Bijvoorbeeld:

- de bushalte
- de feestlocatie
- het strand
- het zwembad.

Het eerste groepje spelers installeert de ruimte. Het 'publiek' kijkt goed. Een aantal leerlingen mag gaan meespelen in de ruimte. Weten ze waar de nootjes staan, waar de duikplank is of waar de strandspullen liggen, zodat ze niet op andermans handdoek gaan staan?

Uitvoeren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Haagse poëzie (voordragen)

Laat de leerlingen in tweetallen onderzoeken hoe je het beste een gedicht kunt voordragen. Gebruik hiervoor de liedtekst [Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?](#) en de zelfverzonnen strofes uit de introductie. Houd rekening met de volgende aandachtspunten:

- Let bij het voordragen goed op verstaanbaarheid en fysieke houding. Maar ook op begrip van de gesproken woorden en de wijze van theatrale kleuring aan de woorden en zinnen. Welke emoties roepen sommige woorden of zinnen op? Waar houdt je betekenisvolle stiltes? Kun je variëren in hard en zacht, langzaam en snel?
- De zin 'Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?' komt heel vaak voor. Kun je die zin op verschillende manieren uitspreken en vanuit verschillende emoties? Bespreek de mogelijkheden.
- Verdeel de strofes onder de leerlingen. Laat hen de strofes uit het hoofd leren, en omstebeurt voordragen voor de klas. Vraag naar de tops en tips van het 'publiek'.

Haags verhaal (tableau vivant)

Maak groepjes van vier tot zes leerlingen. Elk groepje maakt drie tot vijf tableaux met als uitgangspunt een Haagse plek. De reeks tableaux vormen tezamen een stripverhaaltje. De leerlingen bedenken een verhaaltje dat goed in vorm is uit te beelden. Met een duidelijk begin, hoogtepunt en eind.

Bijvoorbeeld:

- Tableau 1: De koning en koningin rijden in de Gouden Koets
- Tableau 2: Er vindt een botsing plaats met een voorbijganger
- Tableau 3: De koningin blijkt gewond te zijn
- Tableau 4: Superheld komt te hulp
- Tableau 5: Iedereen is opgelucht

Let goed op de compositie van het tableau. Maak gebruik van expressieve houdingen en gezichtsuitdrukkingen. Denk ook aan variatie in hoog en laag en waar iedereen zich bevindt op het speelveld. Geef de leerlingen voldoende tijd om te oefenen.

Haags hoogtepunt (inspringspel)

De leerlingen kiezen in tweetallen een Haagse plek. Ze stellen zich deze plek goed voor. Wat voor mensen zijn daar en wat doen ze? Bijvoorbeeld:

- het oude stadhuis waar een trouwerij plaatsvindt
- Paleis Noordeinde op Prinsjesdag
- de Koninklijke Schouwburg waar een voorstelling wordt opgevoerd
- het Malieveld waar een kermis of een demonstratie aan de gang is
- een straatfeest
- een markt

Laat de leerlingen het inspringen als volgt uitspelen:

- De tweetallen beelden hun gekozen locatie en de bedachte personages zo goed mogelijk uit. Ze installeren de ruimte en mogen daar stoelen bij gebruiken. Ze beelden de handelingen uit die passen bij de ruimte.
- Andere leerlingen mogen hun vinger opsteken wanneer ze denken te weten wat er uitgebeeld wordt. Ze krijgen dan de beurt om in te springen in het spel. De 'inspringer' bedenkt wie hij is en wat hij in de scène komt doen.
- Er mag gepraat worden. Al improviserend ontstaat zo een scène met steeds meer personages. Stop het spel als er geen nieuwe 'inspringers' of ideeën meer zijn.

Presenteren

De spelopdrachten kunnen op verschillende manieren gepresenteerd worden.

- Maak een keuze uit of een combinatie van bovenstaande opdrachten. Combineer bijvoorbeeld een tableau vivant dat door een groep leerlingen wordt uitgebeeld met het voordragen van de strofes van een gedicht door de andere leerlingen.
- Maak een fotoreeks van de tableauseries en maak daar een Haags fotoboek van.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Wat verandert er als de scène zich ergens anders afspeelt?
Reflectie proces	Op welke manier kun jij je een ruimte het beste inbeelden?

5. Opdracht: Haagse helden

In de tweede opdracht worden de begrippen 'talent' en 'heldendom' onderzocht en uitgespeeld. De leerling maakt kennis met bekende Hagenaars en Haagse helden en met Den Haag als regeringsstad. Er wordt geoefend met het spelen van een debat.

Subdoel kennis	De leerling legt uit op welke manier je iemand kunt imiteren.
Subdoel vaardigheid	De leerling debatteert met het gebruik van verschillende argumenten.

Benodigdheden

- video van interactieve voorstelling [Haagse Hits](#)
- [de app Debat Direct, van de Tweede Kamer](#)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Maak een keuze uit de onderstaande onderzoeksopdrachten:

Verborgene talenten

Bepaal met de leerlingen de definitie van 'talent'. Word je met talent geboren of ontwikkel je talent?

Geef de leerlingen de opdracht om een lijst te maken met daarop de talenten van de leerlingen in de klas. Ze beginnen met hun eigen talent. Voorbeelden van talenten: problemen oplossen, vrienden maken, gevoel voor taal of rekenen, sporten, zingen, borduren en toneelspelen. Bespreek de lijst, rubriceer en vergelijk de uitkomsten.

Haagse talenten

Den Haag staat bekend als Popstad. Bekijk en bespreek de video van de interactieve voorstelling [Haagse Hits](#) (even doorscrollen op de pagina). Welke beroemdheden of andere mensen met bijzondere talenten komen er uit Den Haag? Denk aan popartiesten, voetballers, schrijvers, illustratoren, acteurs, maar ook aan historische figuren zoals Spinoza, Huygens, de gebroeders De Witt, Willem Drees. Wat is er Haags aan deze talenten?

Een held in de klas

Nodig een Haagse held of bekende Hagenaar uit. Laat hem/haar/hen vertellen over diens werk en talent, en wat er nodig was om het talent te ontwikkelen. Laat de leerlingen vragen voorbereiden.

Tip: Laat de leerlingen om beurten de 'held' interviewen en maak er een registratie van.

Mijn held (spelopdracht)

Bespreek met de leerlingen wat voor Haagse held ze graag zouden willen zijn. In twee- of drietallen bedenken en oefenen ze vervolgens een scène waarin het 'heldendom' wordt benadrukt. Bijvoorbeeld: het moment dat je een prijs wint, een doelpunt scoort, een kind uit het water redt. Wie wil mag de bedachte scène laten zien aan de klas.

Regeringsstad (spelopdracht)

1. Bespreek met de leerlingen wat de kenmerken zijn van een 'regeringsstad'. Wat gebeurt er in een regeringsstad? In Den Haag zetelt het parlement. In de Eerste en Tweede Kamer worden veel debatten gevoerd. Bekijk een stukje van een debat van de Tweede Kamer mee of terug via de [app Debat Direct](#). Start met een kringgesprek over politici, het politieke stelsel en de verkiezingen. Bekijk en bespreek debattechnieken aan de hand van [dit filmpje](#) over debatteren voor scholieren.
2. Maak groepjes van vier tot zes leerlingen. Elk groepje bedenkt een eigen politieke partij. Ze verzinnen een naam en bepalen de belangrijkste programmapunten. Dat mogen punten zijn die in hun leefwereld spelen. Denk aan: wat zouden jullie anders of beter willen in de wereld, je leven, op school of in de buurt waar je woont? De leerlingen bepalen wie wat gaat vertellen over welk programmapunt. Alle partijen krijgen de tijd om zich voor te stellen. De leerlingen moeten ook letten op het aannemen van een hoge status, zoals past bij een politicus. Denk aan de manier van presenteren en spreken en aan de houding.

Uitvoeren

Maak een keuze uit onderstaande mogelijkheden.

Het debat (geleid spel)

Doorloop de volgende stappen:

1. De verschillende, zelfbedachte politieke partijen gaan met elkaar in debat. Kies met de leerlingen een duidelijk onderwerp waarover het debat moet gaan, bijvoorbeeld over speelmogelijkheden in de wijk. Gebruik eventueel partijpunten als stellingen, zoals: 'Er moet in iedere straat een speeltuin komen.' Geef de groepen de tijd om nog even te overleggen.
2. Maak een Tweede Kamer-opstelling met een halve kring stoelen. De leerkracht of een leerling is de voorzitter en leidt het debat. Iedereen die wat wil zeggen moet eerst de voorzitter aanspreken. De leerlingen verplaatsen zich zo goed mogelijk in hun rol van politicus. Debatteer over de gekozen onderwerpen of stellingen.
3. Bepaal met elkaar welke ideeën het meest overtuigden en welke 'politici' het best in hun rol zaten.

Bekende Hagenaars (imiteren)

Laat de leerlingen een Haagse bekendheid of held kiezen, ze zoeken en bekijken filmpjes van deze persoon op internet. Daarbij moeten ze heel goed letten op houding, spraak, bewegingen en kleding. De leerlingen spelen vervolgens de gekozen beroemdheid of held, die over zichzelf vertelt. Dat mag een beetje overdreven zoals sommige cabaretiers of imitators ook doen. Waaraan kunnen de andere leerlingen herkennen om wie het gaat?

Presenteren

Maak een keuze uit onderstaande mogelijkheden:

Theatrale spreekbeurt

Laat de leerlingen een theatrale spreekbeurt houden over hun Haagse held.

Debat

Kies een onderwerp, oefen het debat erover en maak afspraken over de structuur van het debat. Speel het en maak er een filmopname van.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welk specifiek kenmerk van iemand was het moeilijkst te imiteren door uitvergroting?
Reflectie proces	Wat gebruikte je om de anderen te overtuigen van jouw standpunt tijdens het debat?

6. Opdracht: Haagse historie

In deze laatste opdracht is de Haagse geschiedenis het uitgangspunt. De leerlingen maken kennis met Haagse verhalen en gaan deze op diverse manieren verbeelden of uitbeelden. Zo leren ze deze verhalen ook in historische context plaatsen en kunnen ze door hun inbreng een eigen mening laten zien.

Subdoel kennis	De leerling benoemt een aantal verhalen uit de Haagse geschiedenis.
Subdoel vaardigheid	De leerling verbeeldt een Haags verhaal door het in de historische context te plaatsen in een infotainmentscène, dialoog of tableau vivant-reeks.

Benodigdheden

- websites over Haagse geschiedenis (zie de links in de opdracht hieronder)
- materiaal om historische kostuums van te maken
- [voorbeelden van papieren kostuums van kunstenaars Isabelle de Borchgrave](#)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoeken

Maak een keuze uit onderstaande onderzoeksopdrachten.

Haagse historische verhalen (verzamelen)

Bekijk de trailer van de voorstelling *De Witt of Oranje*. De voorstelling gaat over de moord op de gebroeders de Witt. Vertel dat jullie ook informatieve toneelstukjes gaan maken. Verzamel daarvoor met de leerlingen zoveel mogelijk historische verhalen en bijbehorende historische figuren. Inventariseer uit welke periode de verhalen komen. Kijk bijvoorbeeld op haagsetijden.nl (klik op de icoontjes aan de linkerkant voor de tijdvakken, filter op thema, of zoek op onderwerp via de zoekfunctie) of op [deze pagina over de geschiedenis van Den Haag](#). Denk bijvoorbeeld aan:

- [het verblijf van de jonge Mozart in Den Haag](#)
- [het verhaal van Anna Paulowna](#)
- [de \(koloniale\) band met Indonesië](#)
- [de eerste moskee in Nederland](#)

Stand-up woordassociatie (improvisatie)

Doorloop de volgende stappen:

1. Eén leerling kiest een woord en een medeleerling verzint daar een verhaaltje mee. Leg de nadruk op een zelfverzekerde uitstraling van de verteller. De inhoud van het verhaal is van minder belang dan de manier van vertellen. Besteed aandacht aan gevatheid en snelheid.
2. Twee of drie leerlingen kiezen een personage. Een medeleerling kiest een woord. De spelers springen hierop in en improviseren een korte scène.

Haagse historie (tableau vivant, zie [filmpje uit de Toolbox Theater](#))

Laat de leerlingen schilderijen en foto's van Haagse historische gebeurtenissen en verhalen zoeken die als uitgangspunt kunnen dienen voor het maken van een tableau vivant. Let op de zeggingskracht van de voorstelling op de afbeelding. Welke schilderijen of foto's zijn geschikt om er een tableau vivant van te maken?

Uitvoeren

Maak een keuze uit de onderstaande opdrachten.

In die tijd

Doorloop de volgende stappen:

1. Laat de leerlingen in tweetallen een informatief toneelstukje maken over een Haags geschiedenisverhaal of een bepaald tijdvak, waarin ze de gebeurtenissen verwerken.
2. Kies het tijdvak met behulp van de website haagsetijden.nl (klik op de icoontjes aan de linkerkant voor de tijdvakken, filter op thema, of zoek op onderwerp via de zoekfunctie).
3. Verdeel verschillende onderwerpen tussen de leerlingen. Gebruik de vijf w's (wie, wat, waar, waarom, wanneer) om de structuur van de gebeurtenis helder te krijgen. Gebruik ter ondersteuning muziek, filmbeelden en rekwisieten. Laat de leerlingen historische (fantasie)kostuums maken. Dat kan bijvoorbeeld heel goed met afgedankte kleding of (behang- of kranten)papier. Bekijk [voorbeelden van de papieren kostuums van kunstenaars Isabelle de Borchgrave](#).

Haagse historische helden (dialoog)

Laat de leerlingen hoofdpersonen uit verschillende tijdvakken kiezen die invloed hebben gehad op beslissende momenten in de Haagse geschiedenis. Laat deze personen elkaar ontmoeten in verschillende scènes. Kies een gebeurtenis. Wat speelde er? Laat ze er vanuit hun personage over in debat gaan of op zoek gaan naar oplossingen. Wat zou jouw personage doen in die situatie? Wat is er echt besloten of gebeurd? Voorbeeld: Mata Hari in gesprek met Spinoza over vluchtelingen.

Haagse historische gebeurtenis (tableau vivant-reeks)

Werk het tableau uit de onderzoeksopdracht verder uit. Leerlingen maken in groepjes van vijf tot zeven leerlingen drie tableaux van één historische gebeurtenis (een begin-, midden- en eindtableau).

Presenteren

Kies in overleg met de leerlingen de presentiemogelijkheden. Bijvoorbeeld:

Den Haag in vogelvlucht

Verwerk de opbrengsten uit de opdrachten tot een verzonden nieuwsitem voor Omroep West. Maak er filmopnames van. Een presentator kondigt de verschillende onderwerpen aan. Bijvoorbeeld: 'Anna Paulowna eet met Constantijn Huygens een ijsje bij Florencia en wordt vergiftigd.'; 'Gevangenpoort bezet door Romeinse veldheer Corbulo. Hij organiseert er een concert van Anouk voor zijn vrienden.'

Haags historisch debat

Verwerk de opdrachten tot een debat aan de hand van een echte Haagse historische gebeurtenis. Bijvoorbeeld het verhaal van de gebroeders De Witt: zijn zij landverraders of niet? Welke straf verdienen zij?

In die tijd

Werk deze opdracht verder uit. Presenteer de infotainmentscènes aan een andere groep en/of aan de ouders of verzorgers.

Tableau op locatie

Maak een tableau vivant op locatie: op het Binnenhof, op het schoolplein, in het park of tijdens het zomerfeest. Maak foto's of filmpjes om later te kunnen presenteren.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Op welke manier werd duidelijk in welke tijd het verhaal zich afspeelt?
----------------------------	--

Evalueren

Eindreflectie: zelfregulatie terugkijkend	Wat ben je te weten gekomen over Den Haag dat bruikbaar was voor de theateropdrachten?
Eindreflectie: zelfregulatie vooruitkijkend	Welk Haags aspect zou je nog meer kunnen gebruiken in een theatrale presentatie?